18-ter Jahrgang Nr. 113. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 27. September 1886.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.

Für's Ausland
Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע
פעסטער צייטונג

פּאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דריימאל.

רעדאקציאָן אונד אדמיניס־טראציאָן בעפינדען זיך:
בודאפּעסט,
האָכשטראססע נומי 1,
פּראנומעראציאָנס־פּרייז:
פיר אָסטערייך־אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אָסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדען אָסטר. ווע.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אָסטר. ווע.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. ווע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. ווע.
פיערטעליעהרי 2 גולד. 25 קר. אָ. ווע.
פּראנומעראציאָנען
ווערדען יעדען טאג ענטגעגענגענאָממען.
אננאָנצען ווערדען
נאָך אויפליעגענדעם טאריף בערעכנעט

1886. 113. אכטצעהנטער יאהרגאנג נר. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפּעסט, מאָנטאג כז׳ אלול, ה׳תרמ״ו.

פּאָליטיק.

דער פאָן רוססלאנד פיר זאָפיא בעשטיממטע דיפּלאָמאטישע אגענט גענעראל קוילבארס איזט בערייטס פאָרגעסטערן אין דער בולגארישען הויפּטשטאדט אנגעקאממען. ער פערלאנגט דיא אויפשיעבונג דער וואהלען אין דיא נאציאָנאלפערזאממלונג, וועלכע דען ניען פירסטען צו וואהלען האבען ווירד, „ביז צור בערוהיגונג דער געמיטהער“, פערנער שטראפלאָזיגקייט אונד זאָפאָרטיגע פרייאלאססונג זאממטליכער פערהאפטעטען אָפפיציערע.

דיא בולגארישע רעגיערונג איזט ענטשיעדען אבגענייגט, דיעזע פאָרדערונגען צו ערפיללען, אבער זיא ערטהיילטע דעם גענעראל קוילבארס נאָך קיינע דעפיניטיווע אנטוואָרט, וויל זיא — וויא אויס זאָפיא געמעלדעט ווירד — פריהער דיא בעאנטוואָרטונג דער אים אונגארישען רייכסטאגע איבער דיא בולגארישע פראגע געשטעללטען אינטערפעללאציאָנען אבוואַרטען. — דאריס געהט הערפאָר, דאסס בולגאריען נאָך אימטער האָפפט, עס ווערדע זיך אירגענד איינע מאכט זיינער, רוססלאנד געגענאיבער, אנגעהמען. דאס מאן אין זאָפיא געראדע אויף אָסטערייך־אונגארן רעכנעט, איזט ניכט צו פערוואונדערן, דא געראדע וויר אונטער דער אויסברייטונג רוססלאנדס אם מייסטען צו ליידען האטטען.

אבער דייטשלאנד, דיא מיט אונז אלליאירטע מאכט, שיטצט עהער דיא אינטערעססען רוססלאנדס אים אָריענט, אלס דיא אונזריגען. מערקווירדיג איזט דיא שפּראכע, וועלכע דיא צייטונגען דייטשלאנדס, אונד צוואר געראדע דיא דער דייטשען רעגיערונג נאהעשטעהענדען, געגען אָסטערייך־אונגארן פיהרען. דאס אָרגאן ביזמארקס, דיא „נאָרדדייטשע אללג. צייטונג“, זאָ וויא דיא אנדערען מאסגעבענדען דייטשען בלאטטער געפאללען זיך דארין, אונז פאָרוויירפע צו מאכען. דאס ביזמארקישע בלאטט זענדעט אונז דיא מאהנונג צו, ניכט אללצו היטציג צו זיין אונד אונז ניכט צו איבעראיילען. דיא „האמבורגער קאָררעספּאָנדענץ“ זאגט, אָסטערייך־אונגארן האבע „זיך ניכט ענג גענוג (!) אן דייטשלאנד אנגעשלאָססען,“ וועסהאלב לעטצטערעס אלס גענוגענד געווינגט געגען פראנקרייך נור דיא פריינדשאפט מיט רוססלאנד איבריג בלייבט. דאס בלאטט גיבט אונז דען ראטה, וויר מאָגען אונז ענגלאנד אנשליעסען אונד מיט דיעזעם געגען רוססלאנד פאָרגעהען.

אללע דיעזע בלאטטער זינד דארין איניג, דאס דיא געגענוואַרטיגע שטראָמונג אין אָסטערייך־אונגארן דיא שטעללונג דעס מיניסטערס פיר אויסוואַרטיגען אנגעלעגענהייטען, גראפען קאלנאָקי, ערשיטטערע, אונד דארין האבען זיא רעכט. גראף קאלנאָקי וואר פריהער אָסטערייכיש־אונגארישער באָטשאַפטער אין פּעטערסבורג, אונד אלס ער דאס מיניסטעריום דעס אייסערן איבערנאהם, נאהם דיא אָפפענטליכקייט אן זיינער רוססענפריינדליכקייט אנשטאָס. אבער מאן טראָסטעטע זיך דאמיט, דאס קאלנאָקי דאָך ניכט רוססישער אלס דיא רוססען זיין אונד ניכט דיא אינטערעססען רוססלאנדס האָהער שטעללען ווערדע, אלס דיעיעניגען דער אייגענען מאָנארכיע. נון דענן, דאס האטטע ער אויך ניכט געטהאן, אבער וואס מאן איהם פאָרוויירפט, איזט, דאס ער צו שוואך וואר אום דען איינפלוסס רוססלאנדס אויף אונזער בינדניסס מיט דייטשלאנד אבצוּוועהרען, דאס זיינע פּאָליטיק רוססלאנד געגענאיבער איינע צו שוואנקענדע זייא. דאראן ליעגט דיא אורזאכע דער ערשיטטערונג זיינער שטעללונג. הייטע שפּריכט מאן בערייטס פאָן דעם בעפאָרשטעהענדען ריקטריטטע קאלנאָקי׳ס, אלס דעססען נאכפאָלגער גראף יוליאוס אנדראשי בעצייכנעט ווירד.

* * *

דאס ענגלישע פּארלאמענט ווארדע פאָרגעסטערן ביז צום 11. נאָוועמבער דורך איינע טהראָנרעדע פערטאגט, אין וועלכער דיא בעציעהונגען ענגלאנדס צו דען אויסוואַרטיגען מאַכטען אלס פריינדשאַפטליכע בעצייכנעט ווערדען אונד געזאגט ווירד, דאסס דעם לאנדע בולגאריען אן אללעס, וואס דעם־זעלבען דורך דען בערלינער פערטראג גאראנטירט ווארדע, קיין אבברוך געשעהען ווערדע.

* * *

אין שפּאניען איזט דיא רוהע נאָך אימטער ניכט פאָללשטאנדיג הערגעשטעללט. איין פאָרגעסטערן אים מאדריד איינגעטראָפפענעס טעלעגראמם מעלדעט, דאס צווישען איינער אינזורגענטענבאנדע אונד דען קאָניגליכען שפּאנישען טרופּפען אין דער פּירענאענגרענצע (דאס געבירגע וועלכעס שפּאניען פאָן פראנקרייך טרעננט) איין העפטיגער קאמפּף שטאטטגעפונדען האבע, איבער דען אויסגאנג דיעזעס קאמפּפעס שווייגט דיא בעטרעפפענדע דעפּעשע.

אים אבגעאָרדנעטענהויזע

עראייגנעטע זיך פאָרגעסטערן איין כאָלעראפאלל. דער, דען זיא בעפאללען, לעבט נאָך פריליך, טראָצדעם מאן אללגעמיין איבערצייגט איזט, דאס עס דער האָכסטע גראד גייסטיגער כאָלערא וואר, דער אן דעם אבגעאָרדנעטען גיזא ראאין אויסגעבראָכען איזט. ער אינטערפעללירטע דען מיניסטערפּרעזידענטען, אב ער קענטניסס דאפאָן האבע, דאס דער רעגאליענפּאכטער אונד פאָרשטעהער דער יודענגעמיינדע אין טאָלנא, סאלאמאָן קאהן, דיא אויס אָטשיגען יודען אין דעם בראנדוויין באדען לאססט, וועלכען ער דאנן דען כריסטען צו טרינקען גיבט, פערנער דאסס אללע יידישען רעגאליענפּאכטער, דיא מיט באָזען קראנקהייטען בעהאפטעטען גלייבענסגענאָססען אין דען געטראנקען, דיא זיא דאנן פערקויפען, באדען לאססען, דאס זיא פּראָשע, ניפּפּשפּלאנצען אונד אללען שמיטץ (דאנן מיסטען יא אין ערסטער רייהע אנטיסעמיטען דרין זיין. — דיא רעד.) אין דען בראנדוויין היניין געבען. דער טאללע ביבע בעקלאגטע זיך דאנן, דאס דיא יודען, דיא אייגענטליך דיא כאָלערא הערפאָררייפען, פאָן דערזעלבען פערשאָנט בלייבען — אונד איין זאָלכער ראזענדער, דער אָפפענבאר דען ניעדריגען פּאָבעל געגען דיא יודען העטצען וויל, געהט פריי הערום ? ? ? !

דיא דריי אינטערפעללאציאָנען (פאָן דאניעל איראני, באלטהאזאר האָרוואטה אונד גראפען אפּפּאָניי) אין אנגעלעגענהייט דער בולגארישען פראגע ווירד הערר פאָן טיסא איבערמאָרגען (מיטטוואָך) בעאנטוואָרטען. מאן זיעהט דיעזער בעאנטוואָרטונג מיט גראָסטער שפּאננונג ענטגעגען.

דיא אנטוואָרט דער סיגעטער ספרדים־געמיינדע.

אין נומי 111 אונזערעס בלאטטעס פעראָפפענטליכטען וויר דיא ערקלארונג דעס היערהער געזענדעטען פערטרעטערס דער סיגעטער אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע, דיא — עס געררייכט אונס דיעס צור בעזאָנדערען פריידיגען גענוגטהואונג — אויף אונזערע אנרעגונג דען באָדען צו פריעדענספערהאנדלונגען פאָרבערייטעטע. נון האט אויך דיא סיגעטער ספרדים־געמיינדע אין איינער אן אונס פער עקספּרעסס איינגעשיקקטען ערקלארונג איהרען שטאנדפּונקט דארגעלעגט אונד דיא מאָדאליטאטען גענאננט, אונטער וועלכען זיא געניגט איזט, איהרען פריעדען מיט דער אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע אבצושליעסען. פריליך זינד וויר פאָן דעם ערהאָפפטען פריעדען נאָך וויט ענטפערנט, דאָך איזט שאָן דיא טהאטזאכע אללײן, דאס ביידע פּארטייען איהרע געניגטהייט, פריעדען צו שליעסען צום אויסדרוקקע ברינגען אונד דען וועג דער פערהאנדלונגען בעטרעטען, איין ניכט האָך גענוג צו שאַטצענדער ערפאָלג.

דיא ערקלארונג דער ספרדים־געמיינדע לויטעט וויא פאָלגט:

ב״ה משי״ק כ״ה אלול תרמ״ו, מ.־סיגעט.

זאָ שווער עס אונס אויך פאַללט, וואללען וויר היער רעקרימינאציאָנען אונד קלאגען איבער וויעדערפאָרהערגעגאנגענעס אונרעכט אין דען הינטערגרונד דראנגען אונד איהרעם דרינגענדען ערזוכען, געעהרטער הערר רעדאקטאר, אונס איבער דיא אין איהרעם זעהר געשאטצטען בלאטטע פעראָפפענטליכטען בעדינגונגען דער היעזיגען אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע צו אייסערן, בערייטוויללינגסט נאכקאָממען, אינדעם וויר צוגלייך דען וואונש אויסשפּרעכען, עס מאָגע איהנען געלינגען, דען געשטאָרטען פריעדען אנצובאהנען, אונזערעס דאנקעס קאָננען זיא פערזיכערט זיין.

דאס דער צוויעשפּאלט ניכט אונזערע שולד איזט, דאס וויר איינע טהיילונג דער פּארטייען ניכט ווינשען, דאס גלייבען וויר אם בעסטען דאדורך צו בעווייזען, דאס וויר אין דעם הויפּטפּונקטע בעציגליך דעם צו וואהלענדען בית דין דער געגענפּארטייא מיט קאָנצעססיאָנען ענטגעגענקאָממען.

דער גראָסטען ראבביניטען אויטאָריטאטען גאליציענס האבען עס אויסגעשפּראָכען, דאס בייא דער עווענטועללען צוזאממענשטעללונג דעם בית דין, דאס איבער דיא שטרייטיגקייטען אין אונזערער מיטטע צו ענטשיידען האבען זאָללטע, דארויף געאכטעט ווערדען מוס, דאס דער ענטשיידענדע שליש (דריטטע) קיין אונגארישער אָרטהאָדאָקסער ראבבינער, דער דיא דורכפיהרונגסקאָממיססיאָן אנערקענט, זאָנדערן איין דער אָרטהאָדאָקסען קאָנצלייא דורכאויס פערנשטעהענדער זייא. וויא זעהר רעכט זיא האטטען, בעווייזען דיא באלד דאראויף ערשיענענען, געגען אונזערע געמיינדע געריכטעטען איסורים פאָן 19 אונגארישען אָרטהאָ-

אבמער אבער אײלטע אין בעגלײטונג דער באָסטאנד־שיקס (גאָרטנער) אין דען גאַרטען ־יער פיססאנגבײמע צו־ דיענען בלומען הינונטער.

V.

דער שקלאַװע דער שקלאַװין.

דער װאקקערע אבדוללאה שטאפֿיא בעגאנן בערײטס פֿאַללינג צום שפּריכװאָרטע צו װערדען; אים באזאר נאננטע מאן איהן ניכט מעהר אנדערס, אלס דער „שקלאַװע דער שקלאַװין", װאס איהם איברינגענס דורכאױס ניכט צום שאַ־דען גערײכטע, דענן אומזאָמעהר לײשטע גינגען צו איהם, אים טשיבוקס אונד טאבאק צו קױפען, דא יעדערמאנן דען מו־זעלמאן גערנע קעננען געלערנט האטטע, דער אײנע פיר געלד געקױפטע שקלאַװין ניכט נור ניכט אײנמאל מיט זײנער האנד בעריהרט, זאָנדערן אן איהרער שטעללע אללערהאַנד ארבײט פערריכטעט, װיא װענן יענע איהן געקױפט האַטטע.

אין שטאפֿיא'ס נאכבארשאַפֿט װאָהנטע אײן אױס־גע־דיענטער יאַנישטשאַרע, נאמענס מוסטלי, דער צום צײט־פערטרײב דיא קונסט דעס פֿאַנטאָפֿעל־ אונד שוהפליקקענס בעטריעב. דיעזער זאה שטאפֿרא אָפֿט אין מאַנדעסהעללען נאַכטען אױף דאס דאך עמפאָרשלײכען, װאָ גיל־בעיאזע שליעף, זיך דאָרט צװײא שריטטע װעג פֿאָן איהר ניעדער־זעטצען אונד זיא שטונדענלאנג, ביז מיטטערנאכט, ביז צור מאָרגענדאָממערונג בעטראכטען. דיא שטירנע אין דיא האַהלע האנד געשטיטצט, בעװאונדערטע ער דיא פּערפֿיהרערישע געשטאַלט, דאס שאָנע בלײכע געזיכט אונד הײסע גלישט ער נאַהער צו איהר היין, זאָ נאַהע, דאס זײנע ליפפען בײנאַהע איהרע װאנגען בעריהרטען; דאנן װאַרף ער דען קאָפף װיעדער צוריקק, אונד װענן דיא שקלאַװין אין זאָלכען מאָ־מענטען צו ערװאַכען פּפֿלעגטע, װינקטע ער איהר, זיא ניר רוהיג װײטער שלאָפֿען, עס װערדע זיא ניעמאַנד מעהר שטאָרען.

אום אלל דיעס גערעדע שטערטע זיך שטאפֿיא ניכט; זײן געװיסען װאר װאָהל עטװאס בלײכער, אלס עס פֿריהער געװעזען, װענן אבער יעמאַנד מיט איהם שטרײט בעגאָננען האַטטע, װירדע ער בעמערקט האבען, דאס זײנע ארמע דעס־האלב ניכט שװאַכער געװאָרדען זײען.

אײנעס טאגעס זאס ער װיעדער אין דער טהירע זײ־נעס לאַדענס, אַהנע אױף דיא פֿאָראיבערגעהענדען צו אכ־טען, אלס ער פֿאָן יעמאַנדעס, דער פֿאַללינג אינבעמערקט אױף איהן צוגעטרעטען װאר, מיט פֿײנדליכער שטימע אנגעשפּראָכען װאורדע:

„מײן ליעבער שטאַרבאַטשין!"

אבדוללאה שטאפֿיא בליקקטע עמפּאָר אונד ער־בליקקטע הירקאַן, זײנען אײנסטמאליגען ראטהועלהאבער נאכט פֿאַר זיך.

„אה, דוא ביזט עס, מוססאפֿיר. צװײא פֿאַללע מאָנאַ־טע נאכדעם דוא מיך פֿערלאססען, זוכטע איך דיך אין אללען שטראַססען דער שטאַדט, אום דיר דיא פֿינפֿטויזענד פּיאַס־טער צוריקקצוגעבען, דיא דוא מיר געשענקט האסט. — נאַ עס איזט יעטצט שאָן גוט זאָ, איך זוכע דיך איך ניכט מעהר, דענן איך האבע בערײטס דאס גאַנצע געלד אױס־געגעבען."

„דאס פֿרײט מיך צו האָרען, אבדוללאה, אונד איך האָפֿע, דאס דוא דיר מיט דעם געלדע אײן װעניג אױס־געהאָלפֿען. מאָכטעסט דוא מיך אבערמאַלס פֿיר אײנען טאָג אלס דײנען גאַסט בעהערבערגען?"

„רעכט גערנע. אינדעססען מוססט דוא מיר ערסטענס פֿערשפּרעכען, מיר דורך קײנערלײא ליסט בעצאַהלען צו װאָללען, װאס איך דיר אומזאָנסט געבע; צװײטענס דאַרפֿסט דוא אבער נאכט ניכט בײא מיר בלײבען װאָללען, זאָנדערן מוססט דיך צו מײנעם װאקקערען נאכבאַר מוסטלי בעגעבען, דער עבענפֿאַללס אײן אללײנשטעהענדער מאנן איזט אונד פֿאַנטאָפֿעלן פֿליקקט. דעמנעכסט אײנע זעהר עהרענװערטהע פּערזאָנליכקײט איזט."

„אונד װעסהאלב קאנן איך ניכט בײא דיר שלאַ־פֿען, אבדוללאה?"

„דוא מיכט װיססען, מײן ליעבער הירקאַן, דאס װיר יעטצט שאָן צו צװײען אים הױזע זינד: איך אונד אײנע שקלאַװין."

„דאס טהוט יא ניכטס, אבדוללאה. איך װערדע אױף דעם דאכע שלאָפֿען אונד דיא ניממסט דײנע שקלאַװין צו דיר הינונטער."

„דאס געהט ניכט."

„װעסהאלב געהט עס ניכט?"

„דענן איך װירדע ליעבער אין דער גרובע שלאָפֿען, אין װעלכער אײן װילדער הונד געפֿאַנגען איזט, אָדער אין אײנעם קאַהנע, װעלכען קראָקאָדילע בעװאַכען, עהער װירדע איך אײנע נאכט אין אײנעם קעללער פֿערברינגען, דער פֿאָלל איזט פֿאָן שקאָרפּיאָנען אונד טױזענדפֿיססערן, אלס אײנע נאכט מיט דיעזער שקלאַװין אין אײנעם צימטער צו זײן."

„דוא מאכסט מיך שטוינען, אבדוללאה, ביזט דוא פֿיעללײכט דער זאָנדערבאַרע מוזעלמאַן, פֿאָן דעם מאַן בע־רײטס אין פּערא שפּריכט, דאס ער זיך אײנע שקלאַװין געקױפֿט האבע, דיא איהן צו איהרעם שקלאַװען געמאכט?"

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

נ י י ע ס ט ע ס

איבער דען שטאַנד דער כאָלערא.

פֿאָן געסטערן (דען 23.) מיטטאַגס ביז הײטע (דען 24.) מיטטאַגס זינד אין בודאפּעסט אן דער כאָלערא ערקראַנקט **50** פּערזאָנען. געשטאָרבען זינד **19**, אונטער דען לעטצטערען בעפֿינדען זיך 10 פֿריהער ערקראַנקטע, דיא איבריגען 9 זינד אין דען לעטצטען 24 שטונדען פֿאָן דער כאָלערא בעפֿאַללען װאָרדען.

לאָטטאָציעהונג פֿאָם 22־טען סעפּטעמבער 1886.
ברינן 38 18 87 5 49

☛ װיר ערזוכען אונזערע געעהרטען פּרענומ־ראַנטען אונד פֿרײנדע זיך מיט איהרען צושריפֿטען דירעקט אן אונזערע רעדאַקציאָן צו װענדען.

איך ביטטען װיר דיא אדרעססע דײטליך װיא פֿאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג
האָכשטראַסע נוממער 1. בודאפּעסט.

Jüdische Pester Zeitung
Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

☛ נײא אײנטרעטענדע פּראַנומעראַנטען ערהאַל־טען דיא שאָן ערשיענענען טהײלע דער

געשיכטע דער נייערען צייט

נאַכגעזענדעט.

געשעפטסבעריכט

געטרײדע־געשעפֿט. װײצען װאר געסטערן װעניג צו מאַרקטע געבראכט. דיא קױפֿלוסט װאר גוט 15000 מעטצר' װאורדען פֿערקױפֿט.

װײצען, טהײס 200 מעטער 80.5 קילאָגראַמם 9.10 גולד. 200 מעטערצענט' 80,5 קילאָ, 9.12' גולדען 400 מעטער־צענטנער 80.4 קילאָ. —.9 גולדען, 200 מעצ' 80. פ. —.9 גול. — 100 מעצ' 79.5 קילאָ' 8.95 גולדען פעסטער־באָדען 500 מעטערצענ. 80. קילאָ 8.90 גולד. װיסענבורגער 2000 מעטרצענ' 77,5 קילאָ, 9.05 גולדען.— זיעבענבירגער 200 מעטערצ' 76. קילאָ 8,50 גולדען. — באטשקער 780 מעטער־צענט' 78,5 קילאָ —.9 גולד אללעס פער 3 מאָנאַטע.)

קאָרן 6,40 — 6'45 גול.

גערסטע, פוטטער־װאַארע 6,35 — 6,95 גולד קוקורוץ (אלט) 6.25—6,35 גולד.

האפֿער. 6,10 — 6,30 גול. פער קאַססא.

טערמינע־געשעפֿט. װײצען פער פֿריהיאר 9.38 — 9.39 גולד. האפֿער פער הערבסט 6.17 — 6.90 גול. קוקורוץ פער יוני 1887 6.35—6.55 גולד.

פעסטער שלאַכטפֿיעה־מאַרקט

בײא דעם אם 23־טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטע־נען װאָכענמאַרקטע װאורדען 4620 שטיק גראָס־ אונד קלײן־פֿיעה צו מאַרקטע געבראכט. היערפֿאָן װאורדען פֿער־קױפֿט: 87 שטיק שטיערע, פער פּאאר פֿאָן 60 ביז 140 גולדען.— 2400 אָכסען דאס פּאאר פֿאָן 160—330 גול. 1104 קיהע, דאס פּאאר פֿאָן 120—170 גול' 322 מעלק־קיהע דאס שטיק פֿאָן 120—200 גול' 352 שטיק ביפֿפֿעל, דאס פּאאר פֿאָן 110—200 גול. 314 שטיק קעלבער דאס שטיק פֿאָן 22 — 28 גול'. — שטיק שאַאַפֿע דאס פּאאר פֿאָן 7,50 גול. —.— פּרײזע פער 100 קילאָ: אָכסען־פֿלײש 45—53 גולדען. קוה־פֿלײש —,40—43 גולד. קאלב־פֿלײש 38—42 גולד. אונד ביפֿפֿעל־פֿלײש 36—42, גולד.

הערױסגעבער או. פֿעראַנטװאָרטליכער רעדאַקטאָר
מ. סאבאָלטשי

פֿרוכט־ אונד מעהלפּרײז־טאַבעללע.

װ ײ צ ע ן		קױלאָגראַמם פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
נאָרדאונגארישער		75	—.— —.—
"	"	76	.— —.—
"	"	77	8.35— 8.25
"	"	78	8.45— 8.40
"	"	79	8.60— 8.55
"	"	80	8.70— 8.60
"	"	81	8.80— 8.75
פעסטער־באָדען		75	—.— —.—
"	"	76	8.40 — 8.30
"	"	77	8.50— 8.45
"	"	78	8.69— 8.50
"	"	79	8.65— 8.70
"	"	80	8.75— 8.80
"	"	81	.— —.—
װײסענבורגער		75	—.— —.—
"		76	8,45 — 3.35
"		77	8,55— 8.45
"		78	8.65— 8.55
"		79	8.70— 9,75
"		80	9.80— 9.85
"		81	.— —.—
ט ה ײ ס		75	—.— —.—
"		76	—.— —.—
"		77	8·45 — 8.35
"		78	8.55— 8.50
"		79	8.65— 8.55
"		80	8.70— 9.75
"		81	9,80— 9.85

פ ר י כ ט ע	קױלאָגראַמם פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
קאָרן (אלט)	72—70	6.55— 6.35
גערסטע פוטער	60	6.55— 6.30
" מאלץ	62	8.15— 6.90
האפער	41	6.40— 6.20
קוקורוץ באנאט	75	6.30— 6.25
דעטטאָ אנדערער	73	6.55— 6.50
הירזע	—	— — —

טערמין־געשעפֿט		פער 100 קילאָגראַמם
װײצען	פער הערבסט	8.90
"	" פֿריה־יאהר	9.56
"	"	—.—
קוקורוץ	" יוני 1886	6.75
גערסטע	"	—.—
האפער	" פֿריה־יאהר	—.—
"	" הערבסט	6. 3
רעפּס	" אױג.־סעפּ.	9.75

fl.	kr.	זאַק מעהל	
—	80	0	נוממער
—	30	1	"
—	80	2	"
—	20	3	"
—	40	4	"
—	—	5	"
—	40	6	"
—	—	7	"
—	30	8	"
—	40	8½	"

דער זאַק צו 100־קילאָגראַמם מיט זאַק פֿרײע באַהן

fl.	kr.	
28	—	שפּיריטוס אלטע מעטהאָדע פּרעסהעפֿע
25	—	" נײע " קאַרטאָפֿעל

קורז־טאַבעללע פֿאָם 23. סעפּטעמבער.

fl.	kr.	װערטה־פּאַפּיערע.
105	95	אונגארישע גאָלדרענטע צו 4 פּראָצענט.
—	—	דעטטאָ
121	50	עסטעררײכישע . . שטײער־פֿרײה
94	70	אונגארישע פּאַפּיער־רענטע
105	75	אונגארישע גרונדענטלאַסטונגען
105	75	טעמעשװאַר באַנאַטער
105	35	זיעבענבירגער
105	20	גאליציישע
109	—	באָהמישע
105	25	קראָאַטישע אונד סלאַװאָנישע
152	75	אונגאר. אײזענבאַהן־אנלעהען
100	—	װײנצעהענט־אבלעזונג־אָבליגאַציאָנען
		אונגאר. ריסאָם־ארבעליאל־אָבליגאַציאָ־
98	75	נען מיט 100 צו 5%
103	50	אונגאר. גרונדענטלאַסטונגס אָבליגאַציאָנען
101	75	אונגאר. באָדענקרעדיט־אינסטיטוט 5%
191	50	אלפֿעלד־פֿיומאַנער באַהן
179	50	אונגאר.־גאליציישע אײזענבאַהן צו
176	—	אונגאר. נאָרד־אָסט־באַהן
175	—	אונגאר. װעסטבאַהן

fl.	kr.	געלד־קורז.
—	—	זילבער אגיאָ
5	95	דוקאַטען
10	—	אָסטעררײכ.־אונ. 8 גולד. גאָלדשטיק
61	50	דײטשע רײכסבאַנקנאָטען
12	30	20 מאַרק־שטיקקע
10	31	רוססישע אימפּעריאַל
1	21	רוססישע פּאַפּיער־רובעל

fl.	kr.	ל א ז ע.
131	50	4 פּראָצענטיגע שטאאַטס־לאָזע פֿ. י. 1854
140	—	גאַנצע פֿ. י. 1860
140	—	דעטטאָ פֿינפֿטעל
169	—	לאָזע צו 100 גולדען פֿ. י. 1864
168	—	דעטטאָ 50
121	—	אונגארישע פּרעמיענלאָזע צו 100 גולד.
126	50	טהײסטאַל־לאָזע
55	—	קאָטאָ רעגולירונגס
18	25	טירקען־לאָזע
177	75	קרעדיט־לאָזע
45	25	קלאַרי־לאָזע
118	—	דאָנױ־דאַמפּפֿשיפֿפֿ־פֿאַהרט־לאָזע
21	—	אינזבריקער־לאָזע
23	—	קעגלעװיטש־לאָזע צו 10 גולד.
18	—	קראַקױער לאָזע 20
46	—	אָפֿנער לאָזע 40
42	50	פּאַלפֿי לאָזע 40
18	75	רודאָלף לאָזע 10
59	25	סאַלם לאָזע 20
22	55	זאַלצבורגער לאָזע 10
54	75	סט.־גענאָאַס לאָזע 40
25	25	סטאַניסלױ־לאָזע 20
28	—	טריעסטער לאָזע 100
137	—	דעטטאָ 50
69	—	װאַלדשטײן־לאָזע 20
33	80	װינדישגרעץ 20
42	50	װיענער לאָזע
125	50	סערבישע פּרעמיענאַנלײהע
31	—	אונגאר. ראָטהעקרײץ־לאָזע
9	90	עסטרײכישע
14	—	

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

18-ter Jahrgang Nr. 113. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 27. September 1886.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דריימאל.

רעדאקציאָן אונד אדמיניסטראציאָן בעפינדען זיך: בודאפעסט, האָכשטראסע נומ׳ 1.
פראנומעראציאָנס-פרייז:
פיר אָסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אָסטר. וויע.
האלביעהריג 4 גולדען אָסטר. וויע.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אָסטר. וויע.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. וויע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. וויע.
פיערטעליעהרי 2 גולד. 25 קר. אָ. וויע.
פראנומעראציאָנען ווערדען יעדען טאג ענטגעגענגענאָממען.
אננאָנצען ווערדען נאך אויפליעגענדעם טאריף בערעכנעט

1886. 113. אכטצעהנטער יאהרגאנג נר. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפעסט, מאָנטאג כז׳ אלול, ה׳תרמ״ו.

פאָליטיק.

דער פאָן רוססלאנד פיר זאָפיא בעשטיממטע דיפלאָמאטישע אגענט גענעראל קוילבארס איזט בערייטס פאָרגעסטערן אין דער בולגארישען הויפטשטאדט אנגעקאָממען. ער פערלאנגט דיא אויפשיעבונג דער וואהלען אין דיא נאציאָנאלפערזאממלונג, וועלכע דען נייען פירסטען צו וואהלען האבען ווירד, „בין צור בערוהיגונג דער געמיטהער", פערנער שטראפלאָזיגקייט אונד זאָפאָרטיגע פריילאססונג זאממטליכער פערהאפטעטען אָפּפיציערע.

דיא בולגארישע רעגיערונג איזט ענטשיעדען אבגענייגט, דיעזע פאָרדערונגען צו ערפיללען, אבער זיא ערטהיילטע דעם גענעראל קוילבארס נאָך קיינע דעפיניטיווע אנטוואָרט, וויל זיא — וויא אויס זאָפיא געמעלדעט ווירד — פריהער דיא בעאנטוואָרטונג דער אים אונגארישען רייכסטאגע איבער דיא בולגארישע פראגע געשטעללטען אינטערפעללאציאָנען אבוואַרטעט — דארויס געהט הערפאָר, דאסס בולגאריען נאָך אימטער האָפפט, עס ווערדע זיך אירגענד איינע מאכט זיינער, רוססלאנד געגענאיבער, אנגעהמען. דאס מאן אין זאָפיא געראדע אויף אָסטעררייך-אונגארן רעכנעט, איזט ניכט צו פערוואונדערן, דא געראדע וויר אונטער דער אויסברייטונג רוססלאנדס אם מייסטען צו ליידען האטטען.

אבער דייטשלאנד, דיא מיט אונז אלליאירטע מאכט, שיטצט עהער דיא אינטערעססען רוססלאנדס אים אָריענט, אלס דיא אונזריגען. מערקווירדיג איזט דיא שפראכע, וועלכע דיא צייטונגען דייטשלאנדס, אונד צוואר געראדע דיא דער דייטשען רעגיערונג נאהעשטעהענדען, געגען אָסטעררייך-אונגארן פיהרען. דאס אָרגאן ביזמארקס, דיא „נאָרדדייטשע אללג. צייטונג", זאָ וויא דיא אנדערען מאסגעבענדען דייטשען בלאטטער געפאללען זיך דארין, אונז פאָרוויירפע צו מאכען. דאס ביזמארקישע בלאטט זענדעט אונז דיא מאהנונג צו, ניכט אלצו היטציג צו זיין אונד אונז ניכט צו איבעראיילען. דיא „האמבורגער קאָררעספאָנדענץ" זאגט, אָסטעררייך-אונגארן האבע „זיך ניכט ענג גענוג (!) אן דייטשלאנד אנגעשלאָססען," וועסהאלב לעטצטערעס אלס גענוגענד געוויכט געגען פראנקרייך נור דיא פריינדשאפט מיט רוססלאנד איבריג בלייבט. דאס בלאטט גיבט אונז דען ראטה, וויר מאָגען אונז ענגלאנד אנשליעסען אונד מיט דיעזעם געגען רוססלאנד פאָרגעהען.

אללע דיעזע בלאטטער זינד דארין איניג, דאס דיא געגענווארטיגע שטראָמונג אין אָסטעררייך-אונגארן דיא שטעללונג דעם מיניסטערס פיר אויסווארטיגען אנגעלעגענהייטען, גראפען קאלנאָקי, ערשיטטערע, אונד דארין האבען זיא רעכט. גראף קאלנאָקי וואר פריהער אָסטעררייכיש-אונגארישער באטשאפטער אין פעטערסבורג, אונד אלס ער דאס מיניסטעריום דעם אייסערן איבערנאהם, נאהם דיא אָפפענטליכקייט אן זיינער רוססענפריינדליכקייט אנשטאָס. אבער מאן טראָסטעטע זיך דאמיט, דאס קאלנאָקי דאך ניכט רוססישער אלס דיא רוססען זיין אונד ניכט דיא אינטערעססען רוססלאנדס האָהער שטעללען ווערדע, אלס דיעיעניגען דער אייגענען מאָנארכיע. נון דענן, דאס האטטע ער אויך ניכט געטהאן, אבער וואס מאן איהם פאָרוויירפט, איזט, דאס ער צו שוואך וואר אום דען איינפלוסס רוססלאנדס אויף אונזער בינדניסס מיט דייטשלאנד אבצוּוועהרען, דאס זיינע פאָליטיק רוססלאנד געגענאיבער איינע צו שוואנקענדע זיא. דאראן ליעגט דיא אורזאכע דער ערשיטטערונג זיינער שטעללונג. הייטע שפריכט מאן בערייטס פאָן דעם בעפאָרשטעהענדען ריקטריטטע קאלנאָקי'ס. אלס דעססען נאכפאָלגער גראף יוליאוס אנדראשי בעצייכנעט ווירד.

* * *

דאס ענגלישע פארלאמענט ווארדע פאָרגעסטערן ביז צום 11. נאָיעמבער דורך איינע טהראָנרעדע פערטאגט, אין וועלכער דיא בעציעהונגען ענגלאנדס צו דען אויסווארטיגען מאכטען אלס פריינדשאפטליכע בעצייכנעט ווערדען אונד געזאגט ווירד, דאסס דעם לאנדע בולגאריען אן אללעס, וואס דעם, זעלבען דורך דען בערלינער פערטראג גאראנטירט ווארדע, קיין אבברוך געשעהען ווערדע.

* * *

אין שפאניען איזט דיא רוהע נאָך אימטער ניכט פאָללשטאנדיג הערגעשטעללט. איין פאָרגעסטערן אויס מאדריד איינגעטראָפפענעס טעלעגראמם מעלדעט, דאס צווישען איינער אינזורגענטענבאנדע אונד דען קאָניגליכען שפאנישען טרופפען אן דער פירענאָענגרענצע (דאס געבירגע וועלכעס שפאניען פאָן פראנקרייך טרעננט) איין העפטיגער קאמפף שטאטטגעפונדען האבע, איבער דען אויסגאנג דיעזעס קאמפפעס שווייגט דיא בעטרעפפענדע דעפעשע.

אים אבגעאָרדנעטענהויזע

עראייגנעטע זיך פאָרגעסטערן איין כאָלעראפאלל. דער, דען זיא בעפאללען, לעבט נאָך פרייליך, טראָטצדעם מאן אללגעמיין איבערצייגט איזט, דאס עס דער האָכסטע גראד אזיאטישער כאָלערא וואר, דער אן דעם אבגעאָרדנעטען געזא ראַין אויסגעבראָכען איזט. ער אינטערפעללירטע דען מיניסטערפרעזידענטען, אב ער קענטניס דאפאָן האבע, דאס דער רעגאַליענפאכטער אונד פאָרשטעהער דער יודענגעמיינדע אין טאָלנא, סאלאמאן קאהן, דיא אים אטציגען יודען אין דעם בראנדוויין באדען לאסט, וועלכען ער דאנן דען כריסטען צו טרינקען גיבט. פערנער דאסס אללע יודישען רעגאַליענפאכטער, דיא מיט באָזען קראנקהייטען בעהאפטעטען גלויבענסגענאססען אין דען געטראנקען, דיא זיא דאנן פערקויפען, באדען לאססען, דאס זיא פראָשע, גיפטפלאנצען אונד אללען שמוטץ (דאנן מיסטען יא אין ערסטער רייהע אנטיסעמיטען דרין זיין. — דיא רעד.) אין דען בראנדוויין הינייןגעבען. דער טאָללע ביבע בעקלאגטע זיך דאנן, דאס דיא יודען, דיא אייגענטליך דיא כאָלערא הערפאָררופען, פאָן דערזעלבען פערשאָנט בלייבען. — אונד איין זאָלכער ראזענדער, דער אָפפענבאר דען נידריגען פאבעל געגען דיא יודען העטצען וויל, געהט פריי הערום ? ? ? !

דיא דריי אינטערפעללאציאָנען (פאָן דאניעל איראני, באלטהאזאר האָרוואטה אונד גראפען אפפאני) אין אנגעלעגענהייט דער בולגארישען פראגע ווירד הערר פאָן טיסא איבערמאָרגען (מיטטוואָך) בעאנטוואָרטען. מאן זיעהט דיעזער בעאנטוואָרטונג מיט גראָסטער שפאננונג ענטגעגען.

דיא אנטוואָרט דער סיגעטער ספרדים-געמיינדע.

אין נומ׳ 111 אונזערעס בלאטטעס פעראָפפענטליכטען וויר דיא ערקלאָרונג דעם היעהער געזענדעטען פערטרעטערס דער סיגעטער אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע, דיא — עס גערייכט אונס דיעס צור בעזאָנדערען פריידיגען גענוגטהואונג — אויף אונזערע אנרעגונג דען באָדען צו פריעדענספערהאנדלונגען פאָרבערייטעטע. נון האט אויך דיא סיגעטער ספרדים-געמיינדע אין איינער אן אונס פער עקספרעסס איינגעשיקקטען ערקלאָרונג איהרען שטאנדפונקט דארגעלעגט אונד דיא מאָראלישען גענאננט, אונטער וועלכען זיא געניינט איזט, איהרען פריעדען מיט דער אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע אבצושליעסען. פרייליך זינד וויר פאָן דעם ערהאָפפטען פריעדען נאָך וויט ענטפערנט, דאָך איזט שאָן דיא טהאטזאכע אללעין, דאס ביידע פארטייען איהרע געניינטהייט, פריעדען צו שליעסען צום אויסדרוקקע ברינגען אונד דען וועג דער פערהאנדלונגען בעטרעטען, איין ניכט האָך גענוג צו שאטצענדער ערפאָלג.

דיא ערקלאָרונג דער ספרדים-געמיינדע לויטעט וויא פאָלגט:

ב״ה מש״ק ב״ה אלול תרמ״ו, מ.-סיגעט.

זאָ שווער עס אונס אויך פאללט, וואללען וויר היער רעקרימינאציאָנען אונד קלאגען איבער וויעדערפאהרענעס אונרעכט אין דען הינטערגרונד דראנגען אונד איהרעם דרינגענדען ערזוכען, געעהרטער הערר רעדאקטעור, אונס איבער דיא אין איהרעם זעהר געשאטצטען בלאטטע פעראָפפענטליכטען בעדינגונגען דער היעזיגען אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע צו אייסערן, בערייטוויללינגסט נאכקאָממען, אינדעם וויר צוגלייך דען וואונש אויססּפרעכען, עס מאָגע איהנען געלינגען, דען געשעטצטען פריעדען אנצובאהנען. אונזערעס דאנקעס קאָננען זיא פערזיכערט זיין.

דאס דער צוויעשפאלט ניכט אונזערע שולד איזט, דאס וויר איינע טהיילונג דער פארטייען ניכט ווינשען, דאס גלויבען וויר אם בעסטען דאדורך צו בעווייזען, דאס וויר אין דעם הויפטפונקטע בעזיגליך דעם צו וואהלענדען בית דין דער געגענפארטייא מיט קאָנצעססיאָנען ענטגעגענקאָממען.

4 דער גראָסטען ראבבינישען אויטאָריטאטען גאליציענס האבען עס אויסגעשפראָכען, דאס ביי דער עווענטועללען צוזאממענשטעללונג דעם בית דין, דאס איבער דיא שטרייטיגקייטען אין אונזערער מיטטע צו ענטשיידען האבען זאללטע, דאראויף געאכטעט ווערדען מוס, דאס דער ענטשיידענדע שליש (דריטטע) קיין אונגארישער אָרטהאָדאָקסער ראבבינער, דער דיא דורכפיהרונגסקאָממיססיאָן אנערקענט, זאָנדערן אין דער אָרטהאָדאָקסענקאָנצלייא דורכאויס פערנשטעהענדער זייא. וויא זעהר רעכט זיא האטטען, בעווייזען דיא באלד דאראויף ערשיענענען, געגען אונזערע געמיינדע געריכטעטען איסורים פאָן 19 אונגארישען אָרטהאָ-

אבמער אבער אײלטע אין בעגלײטונג דער באָסטאַנדשיקס (גאָרטנער) אין דען גארטען דער פּיספאַנגנבייטע צו זיינען בלומען הינונטער.

V.

דער שקלאַווע דער שקלאַווין.

דער וואַקקערע אבדוללאה שטאַפּא בעגאַנן בערײטס פאַללינג צום שריפטוואָרטע צו ווערדען; איס באַוואַר גאַנגטע מאַן איהן ניכט מעהר אנדערס, אלס דער „שקלאַווע דער שקלאַווין", וואַס איהם איבריגענס דורכאויס ניכט צום שאַדען גערייכטע, דענן אוטאָמאַטיש לײסטע גינגען צו איהם, אום טשיבוקס אונד טאַבאַק צו קויפען, דא יעדערמאַנן דען מו־זעלמאַן גערנע קעננען געלערנט האַטטע, דער איינע פיר געלד געקויפטע שקלאַווין ניכט נור ניכט איינמאַל מיט זיינער האַנד בעריהרט, זאָנדערן אן איהרער שטעללע אללערהאַנד ארבייט פערריכטעט, וויא ווענן יענע איהן געקויפט האַטטע.

אין שטאַפּא'ס נאַכבאַרשאַפט וואָהנטע איין אויס־געדיענטער יאַניטשאַרע, נאַמענס מוססלי, דער צום צייט־פערטרייב דיא קונסט דעס פאַנטאַפעל- אונד שוהפליקקענס בעטריעב. דיעזער זאָה שטאַפּאַ אָפט אין מאַנדעסהעללען נאַכטען אויף דאס דאַך עמפּאָרשלייכען, וואָ גיל-בעיאַזע שליעף, זיך דאָרט צווייא שריטטע וועג פאָן איהר ניעדער־זעטצען אונד דיא שטונדענלאַנג, ביז מיטטערנאַכט, ביז צור מאָרגענדאַממערונג בעטראַכטען. דיא שטירנע אין דיא האַהלע האַנד געשטיטצט, בעוואונדערטע ער דיא פערפיהרערישע געשטאַלט, דאס שאָנע בלייכע געזיכט אונד הייסע גלישט ער נאַהער צו איהר הין, זאָ נאַהע, דאס זיינע ליפּפּען בײנאַהע איהרע וואַנגען בעריהרטען; דאַנן וואַרף ער דען קאָפּף ווידער צוריקק, אונד ווענן דיא שקלאַווין אין זאַלכען מאָמענטען צו ערוואַכען ספּלעגטע, וויגקטע ער איהר, זיא גור רוהיג ווייטער שלאַפען, עס ווירדע זיא ניעמאַנד מעהר שטאָרען.

אום אלל דיעס גערערע שטערטע זיך שטאַפּא ניכט; זיין געזיכט וואַר וואָהל עטוואַס בלייכער, אלס עס פריהער געוועזען, ווענן אבער יעמאַנד מיט איהם שטרייט בעגאָננען האַטטע, ווירדע ער בעמערקט האבען, דאס זיינע אַרמע דעס־האַלב ניכט שוואַכער געוואָרדען זייען.

איינעס טאַגעס זאַס ער ווידער אין דער טהירע זיי־נעס לאַדענס, אהנע אויף דיא פאַראיבערגעהענדען צו אכ־טען, אלס ער פאָן יעמאַנדעס, דער פּאַללינג איגבעמערקט אויף איהן צוגעשריטטען וואַר, מיט פייגדליכער שטימטע אנגעשפּראָכען ווירדע:

„מיין ליעבער טשאָרבאַטשין!"

אבדוללאה שטאַפּא בליקקטע עמפּאָר אונד ער־בליקקטע הירקאַן, זיינען איינסטמאַליגען ראַטהגעבער נאַטש פאַר זיך.

„אה, דוא ביזט עס, מוססאַפיר. צווייא פּאַללע מאַנטע נאַכדעם דוא מיך פערלאַססען, זוכטע איך דיך אין אללען שטראַסען דער שטאַדט, אום דיר דיא פינפטויזענד פּיאַס־טער צוריקקצוגעבען, דיא דוא מיר געשענקט האַסט. — נא עס איזט יעטצט שאָן גוט זאָ, איך זוכע דיך אויך ניכט מעהר, דענן איך האבע בערייטס דאַס גאַנצע געלד אויס־געגעבען."

„דאס פרייט מיך צו האָרען, אבדוללאה, אונד איך ראַטפע, דאס דוא דיר מיט דעם געלדע איין ווענינג אויס־געהאָלפען. מאַכטעסט דוא מיך אבערמאַלס פיר איינען מאַנן אלס דיינען נאַסט בעהערבערגען?"

„רעכט גערנע. אינדעססען מוססט דוא מיר ערסטענס פערשפּרעכען, מיר דורך קיינערלייא ליסט בעצאַהלען צו וואָללען, וואס איך דיר אומזאָנסט געבע; צווייטענס דאַרפסט דוא איבער נאַכט ניכט בייא מיר בלייבען וואָללען, זאָנדערן מוססט דיך צו מיינעם וואַקקערען נאַכבאַר מוססלי בעגעבען, דער עבענפאַללס איין אללייןשטעהענדער מאַנן איזט אונד פאַנטאָפּפעלן פליקקט, דעמנאַך איינע זעהר עהרענווערטהע פערזאָנליכקייט איזט."

„אונד וועסהאַלב קאַנן איך ניכט בייא דיר שלאַ־פען, אבדוללאה?"

„דוא מוסט וויססען, מיין ליעבער הירקאַן, דאס וויר יעטצט שאָן צו צווייען אים הויזע זינד: איך אונד איינע שקלאַווין."

„דאס טהוט יא ניכטס, אבדוללאה. איך ווירדע אויף דעם דאַכע שלאַפען אונד דיא ניממסט דיינע שקלאַווין צו דיר הינונטער."

„דאס געהט ניכט."

„וועסהאַלב געהט עס ניכט?"

„דענן איך ווירדע ליעבער אין דער גרובע שלאַפען, אין וועלכער איין ווילדער טיגער געפאַנגען איזט, אָדער אין איינעם קאַהנע, וועלכען קראָקאָדיללע בעוואַכען, עהער ווירדע איך איינע נאַכט אין איינעם קעללער פערברינגען, דער פאָלל איזט פאָן שקאָרפּיאָנען אונד מיזענדפיסלערן, אלס איינע נאַכט מיט דיעזער שקלאַווין אין איינעם צימטער צו זיין."

„דוא מאַכסט מיך שטוינען, אבדוללאה, ביזט דוא פיעללייכט דער זאָנדערבאַרע מוזעלמאַן, פאָן דעם מאַן בע־רייטס אין פּעראַ שפּריכט, דאס ער זיך איינע שקלאַווין געקויפט האבע, דיא איהן צו איהרעם שקלאַווען געמאַכט?"

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

נ י י ע ס ט ע ס

איבער דען שטאַנד דער כאָלערא.

פאָן געסטערן (דען 23.) מיטטאַגס ביז הייטע (דען 24.) מיטטאַגס זינד אין בודאפּעסט אן דער כאָלערא ערקראַנקט **50** פּערזאָנען. געשטאָרבען זינד **19**. אונטער דען לעטצטערן בעפינדען זיך 10 פריהער ערקראַנקטע, דיא איבריגען 9 זינד אין דען לעטצטען 24 שטונדען פאָן דער כאָלערא בעפּאַללען וואָרדען.

ראַטטאַציעהונג פאָם 22-טען סעפּטעמבער 1886.
ברינן 38 18 87 5 49

☛ וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פּרענומע־ראַנטען אונד פריינדע זיך מיט איהרען צושריפטען דירעקט אן אונזערע רעדאַקציאָן צו ווענדען.

איך ביטטען וויר דיא אדרעססע דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג
האָכשטראַסע נוממער 1. בודאפּעסט.

Jüdische Pester Zeitung
Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

☛ נייא איינטרעטענדע פּראַנומעראַנטען ערהאַל־טען דיא שאָן ערשיענענען טהיילע דער
געשיכטע דער נייערען צייט
נאַכגעזענדעט.

ג ע ש ע פ ט ס ב ע ר י כ ט

געטריידע-געשאֶפט. ווייצען וואַר געסטערן וועניג צו מאַרקטע געבראַכט. דיא קויפלוסט וואַר גוט 15000 מעטצער' וואורדען פערקויפט.

ו ו י י צ ע ן, טהייס־ 200 מעטער 80.5 קילאָגראַמם 9.10 גולד. 200 מעטערצענט' 80,5 קילאָ 9.12½ גולדען 400 מעטער־צענטנער 80.4 קילאָ. —.9 גולדען, 200 מטצ' 80. כ. —.9 גול. — 100 מטרצ' 79.5 קילאָ' 8.95 גולדען פעסטער־באָדען 500 מעטערצענ. 80 קילאָ 8.90 גולד. וויסענבורגער 2000 מעטערצענ' 77,5 קילאָ. 9.05 גולדען. — זיעבענבירגער 200 מעטערצ' 76. קילאָ 8,50 גולדען. — ב א ט ש ק ע ר 780 מעטער־צענט' 78,5 קילאָ —.9 גולד (אללעס פער 3 מאָנאַטע.)

קאָרן 6,40 — 6·45 גול.

גערסטע, פוטטער-וואַארע 6,35 — 6,95 גולד קוקורוץ (אלט) 6.25—6,35 גולד.

האַפער. 6,10 — 6,30 גול. פער קאַססאַ.

טערמינע־געשעפט. ווייצען פער פריהיאַר 9.38 — 9.39 גולד. האַפער פער הערבסט 6.17 — 6.90 גול. קוקורוץ פער יוני 1887 6.35—6.55 גולד.

פ ע ס ט ע ר ש ל א כ ט פ י ע ה - מ א ר ק ט

בייא דעם אם 23-טען ד. מ. היער אין פּעסט אבגעהאַלטע־נען וואָכענמאַרקטע וואורדען 4020 שטיק גראָס- אונד קליין-פיעה צו מאַרקטע געבראַכט. היערפאָן וואורדען פער־קויפט: 87 שטיק ש ט י ע ר ע, פער פּאַאר פאָן 30 ביז 140 גולדען. — 2400 אָכסען דאס פּאַאר פאָן 160—330 גול. 1104 קיהע, דאס פּאַאר פאָן 120—170 גול' 322 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 120—200 גול' 352 שטיק ביפּפעל, דאס פּאַאר פאָן 110—200 גול. 314 שטיק קעלבער דאס שטיק פאָן 22 — 28 גול'. — שטיק שאַאפע דאס פּאַאר פאָן 7,50 גול. —.— פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 45—53 גולדען. קוה-פלייש —.40—43 גולד. קאַלב-פלייש 38—42 גולד. אונד ביפּפעל-פלייש 36—,42 גולד.

הערויסגעבער אונד פּעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר
מ. ס א ב א ל ט ש י

פ̄רוכט- אונד מעהלפּרייז-טאַבעללע.

ווייצען	קוואַליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
נאָרדאונגאַרישער	75	—.—— .—
" "	76	.—— .—
" "	77	8.35— 8.25
" "	78	8.45— 8.40
" "	79	8.60— 8.55
" "	80	8.70— 8.60
" "	81	8.80— 8.75
פעסטער-באָדען	75	—.—— .—
" "	76	8.40 — 8.30
" "	77	8.50— 8.45
" "	78	8.69— 8.50
" "	79	8.65— 8.70
" "	80	8.75— 8.80
" "	81	.—— .—
ווייסענבורגער	75	—.—— .—
"	76	8,45 — 3.35
"	77	8,55— 8.45
"	78	8.65— 8.55
"	79	8.70— 9,75
"	80	9.80— 9.85
"	81	.—— .—
טהייס	75	—.—— ,—
"	76	—.— —.—
"	77	8·45 — 8.35
"	78	8.55— 8.50
"	79	8.65— 8.55
"	80	8.70— 9.75
"	81	9,80— 9.85

פ ר י כ ט ע	קוואַליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
קאָרן (אלט)	72—70	6.55— 6.35
גערסטע פוטער	60	6.55— 6.30
" מאלץ	62	8.15— 6.90
האַפער	41	6.40— 6.20
קוקורוץ באנאט	75	6.30— 6.25
רעפּסאַ אנדערער	73	6.55— 6.50
הירזע	—	— — —

ווייצען	פער הערבסט	8.90
"	" פריה-יאהר	9.56
"	"	—.—
קוקורוץ	" יוני 1886	6.75
גערסטע	"	—.—
האַפער	" פריה-יאהר	—.—
"	" הערבסט	6. 3
רעפּס	" אויג.-סעפּ.	9.75

fl.	kr.	ז א ק מ ע ה ל	
—	80	נוממער 0	דער זאק צו 100-קילאָגראַמם מיט זאק פרייע באהן
—	30	" 1	
—	80	" 2	
—	20	" 3	
—	40	" 4	
—	—	" 5	
—	40	" 6	
—	—	" 7	
—	30	" 8	
—	40	" 8½	
28	—	שפּיריטוס אלטע מעטהאָדע פרעסהעפע	
25	—	" נייע " קאַרטאָפעל	

קורז-טאַבעללע פאָם 23. סעפּטעמבער.

fl	kr.	ווערטה-פּאַפּיערע.
105	95	אונגאַרישע גאָלדרענטע צו 4 פּראָצענט
—	—	רענטע
121	50	אָסטערייכישע . . שטייער-פרייה
94	70	אונגאַרישע פּאַפּיער-רענטע
105	75	אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען
105	75	טעמעשוואַר באַנאַטער
105	35	זיעבענבירגער
105	20	גאַליציש
109	—	באָהמיש
105	25	קראָאַטיש אונד סלאַוואָניש
152	75	אונגאַר. אייזענבאהן-אנלעהען
100	—	ווייגצעהנטען-אבלעזונג-אָבליגאַציאָנען
98	75	אונגאַר. היפּאָט.-איזבעליאל.-אָבליגאַציאָנען פיר 100 צו 5%
103	50	אונגאַר. גרונדענטלאַסטונגס אָבליגאַציאָנען
101	75	אונגאַר. באָדענקרעדיט-אינסטיטוט 5%
191	50	אלפעלד-פיומאַנער באהן
179	50	אונגאַר.-גאַליציש אייזענבאהן צו
176	—	אונגאַר. נאָרד-אָסט-באהן
175	—	אונגאַר. וועסטבאהן

fl.	kr.	גאָלד-קורז.
—	—	זילבער אגיאָ
5	95	דוקאַטען
10	—	אָסטערייכ.-אונג. 8 גולד. גאָלדשטיק
61	50	דייטשע רייכסבאַנקנאָטען
12	30	20 מאַרק-שטיקקע
10	31	רוססישע אימפּעריאַל
1	21	רוססישע פּאַפּיער-רובעל

fl.	kr.	ל א ז ע.
131	50	1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאַאטס-לאָזע
140	—	1860-ער גאַנצע
140	—	דעטטאָ פינפטעל
169	—	1864-ער לאָזע צו 100 גולדען
168	—	דעטטאָ 50
121	—	אונגאַרישע פּרעמיענלאָזע צו 100 גולד.
126	50	טהייסטהאַל-לאָזע
55	—	קאָמאָ רענטענשיינע
18	25	[illegible]-לאָזע
177	75	קרעדיט-לאָזע
45	25	קלאַרי-לאָזע
118	—	דאָנוי-רעגולירונגס-לאָזע
21	—	אינזבריקער-לאָזע
23	—	קעגלעוויטש-לאָזע צו 10 גולד.
18	—	קראַקויער לאָזע 20
46	—	אָפנער לאָזע 40
42	50	פּאַלפי לאָזע 40
18	75	רודאָלף לאָזע 10
59	25	סאַלם לאָזע 20
22	55	זאַלצבורגער לאָזע 10
54	75	סט.-גענאָאַ לאָזע 40
25	25	סטאַניסלאַוס-לאָזע 20
28	—	
137	—	טריעסטער לאָזע 100
69	—	דעטטאָ 50
33	80	וואַלדשטיין-לאָזע 20
42	50	ווינדישגרעץ 20
125	50	וויענער לאָזע
31	—	סערבישע פּרעמיענאַנלייהע
9	90	אונגאַר. ראָטהען-קרייץ-לאָזע
14	—	עסטרייכישע

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

* (פאן דער כאלערא היינגעראפפטע יודען.) אנגעזיכטס דער איי-סערונג דעם אנטיסעמיטישען געזא ראין אין אפ-פענטליכער זיטצונג אינזערעס אבגעארדנעטענ-הויזעס, דאס די יודען, די די כאלערא פעראור-זאכען, פאן דערזעלבען פערשאנט בלייבען, טהיילען ווירהיער נאך אמטליכען איסווייזען די נאמען דער אינגליקקליכען גלויבענסגענאססען מיט, די פאם 12-טען סעפטעמבער ביז 26-טען סעפטעמ-בער מיטטאגס אין בודאפעסט אן דער כאלערא פערשטארבען זינד:

בערטהא ראזענבערג פערהייראטעט 28 יאהרע אלט, האני גאלדבערגער וויטטווע 55 יאהרע אלט, בעניאמין געבער קויפמאנן 46 יאהרע אלט, ד. עפ-שטיין פריוואטיע 80 יאהרע אלט, טהערעזיע פאל-לאק ווארטערין 60 יאהרע אלט, ד. פייגעל 80 יאהרע אלט, ווילהעלם גאלדשמיעד פריוואטיע 63 יאהרע אלט, יוליאוס ברומבערגער פריוואטיע 74 יאהרע אלט, אירמא בערגער 3 יאהרע אלט, אננא וואלף 29 יאהרע אלט, נעטטי מיהלמאנן פריוואטיער 82 יאהרע אלט, קאטהארינע פראנקעל, ג. קאניג, יאזע-פין בערגער 2 יאהרע אלט אונד קארל לוקס טאג-לאהנער 44 יאהרע אלט. פאן 127 אפפערן דער כא-לערא ווארען אלזא 15 יודען, אונד דאס איזט וואהר-ליך, אין אנבעטראכט דעססען, דאס די עפידעמיע בייזהער צים ווייט איסגראסטען טהיילע די ניעדריגס-טע געזעללשאפטסקלאססע היימגעזוכט האט, מעהר אלס איין ענטשפרעכענדער פערצענטזאטץ; בעזאנ-דערס ווענן וויר בעדענקען, דאס די יודען זיך דורך מאסיגקייט אין דער לעבענסווייזע אויס-צייכנען. —

* (האהעס אלטער.) געסטערן ווארדע דער היעזיגע אנגעזעהענע בירגער העררסימאן קאהוט, אנקעל דעס ראבבינערס דר. אלעקסאנ-דער קאהוט, דער יעטצט אין נעוויארק אנגע-שטעללט איזט, צו גראבע געטראגען. דער פערבלי-בענע ערר‏ייכטע דאס אלטער פאן 103 יאהרען. זיינע גאטטין איזט איהם אים פאריגען יאהרע, אים אלטער פאן 91 יאהרען, אים טאדע פאראנגעגאנגען.

* (שיפפסבראנד.) אין דער נאכט פאם 23-טען אויף דען 24-טען ד. מ. גינג עס אים האפען פאן פיומע שטירמיש צו. איין העפטיגעס, פאן דאנ-נער אונד בליטץ בעגלייטעטעס געוויטטער ענט-לוד זיך אונד איין בליטץ פוהר אין דאס איטאליע-נישע שיפף „ניקאלא", וועלכעס מיט 4200 פאסס בענצינ-אהל בעפראכטעט וואר אונד אם מארגען אבזעגעלן זאללטע. אין וועניגען מינוטען וואר דאס גאנצע שיפף אין בראנד געראטהע, אונד בילדעטע איין וואהרהאפטיגעס פלאממענמעער. ערסט אם אנדערען מאגע אבענדס וואר דאס פייער פאן זיך זעלבסט געלאשט, נאכדעם דאס שיפף פאללשטאנ-דיג ניעדערגעבראנט וואר. איינע רעטטונג וואר אונמאגליך, אונד עס איזט איין וואהרעס גליקק, דאס אנדערע, אין דער נאהע בעפינדליכע, עבענפאללס מיט ענטצינדבארען שטאפפען בעפראכטעטע שיפפע ניכט אין בראנד געריעטהען. זיעבען פער-זאנען פאן דער מאננשאפט דעס „ניקאלא" זינד פערבראננט, אונד איין שיפפסיונגע, דער זיך דורך שווימטען רעטטען וואללטע, איזט ערטרונקען. פיער פערזאנען ווארדען געררעטטעט, פאן דיעזען האבען יעדאך דריי לעבענסגעפאהר-ליכע בראנדוואונדען דאפאנגעטראגען.

* (העררמאריטץ עהרענטהייל,) דער רעדאקטאר דער „נייען יודישען פעסטער ציי-טונג", האט אין איינער זיינער לעטצטען נוממערן דען בעקאנגטען איינסטיגען פארשטעהער פאן מיש-קאלץ, העררן מאזעס פריעדמאנן, דער אן דער קאנסטיטואירונג דער ארטהאדאקסענקאנצלייא וויכטיגען אנטהייל גענאממען, אלס פערקאממענען מענשען מיט צווייפעלהאפטער עריסטענץ בע-צייכנעט. דער זאהן דעס בעליידיגטען מאננעס, איין יונגער מישקאלצער קויפמאנן קאם אין פאלגע דעס-סען נאך בודאפעסט, בעגאב זיך מיט איינעם צייגען אין די רעדאקציאן דעס גענאנגטען בלאטטעס אונד פערזעטצטע דעם רעדאקטאר 2 אהרפייגען

פיר די ארמען דעם הייליגען לאנדעס.

הרב הגה"ג תפארת ישראל מוה"ר שמחה בונם סופר נ"י אב"ד דק"ק פרעססבורג זענ-דעט אונז פאלגענדען, איהם אויס ירושלים צוגע-קאממענען אייפרוף איין, אונד ערזוכט אונז אום די פעראפפענטליכונג דעסזעלבען:

ב"ה פעה"ק ירושלים תו' בחדש רחמים ת"ר"ו לפ"ק.

הבוחר בעם סגולה ישיב הכתיבה והחתימה לכבוד אחינו נדיבי עם אלקי יעקב ובראשם הרבנים ומאוה"ג צדיקים מפורסמים וגובהי כוללנו היקרים, כולכם יחד אתם נשיכם ובניכם תתברכו מארון הברכות לטוב לכם כל הימים.

אחים יקרים! רבות פעמים השמענוכם צער אחיכם בני כוללנו האביונים, לעורר רחמיכם המרובים אליהם. אולם אך מעט מזער וזעיר שם התעוררו בחמלתם לקול הקורא אליהם מציון נוה הצדק, ולא נעלם מכבודכם את גודל הדחק והלחץ אשר סובלים אביוני כוללנו בשנים האחרונים האלו, עד אשר הוכרחנו לחוק את התקנה שלא לתת שנתים מכסף הנדבות לכל הבאים מחדש כי גם אלו אשר מזמן כביר זכו לשבת על אדמת ה"ק רק חיי צער יחיו כעם ככהן מבקשים לחם ואין. ועתה שמועה שמענו כי אחינו הספרדים שמו פניהם אל מדינת עסטערייך-אונגארן. ובחרו להם איש אחד מתוכם וישלחוהו למדינות מולדתינו לעורר רחמי נדיבי לב לשקול שקליהם על יד שלוחם לעזר הת"ת אשר זה מקרוב החלו לאחד שמה תורה עם חכמה גם יחד ולעזר קופת התמחוי וכדומה, והנה מלבד שאין רשות לשום כולל להכנס בגבול כולל אחר. הלא הנדבות המקובצים בשנים האלו אינם מספיקים גם על לחם צער ומים לחץ לאחיכם בני מדינתיכם, ואם שלוחים כאלו מכוללים אחרים יסבו אליהם גם המעט הזה, הלא יתמו לגוע ברעב אחיכם בני כוללנו, לכן אחים יקרים! הננו אליכם בבקשה עצומה א' שלא תקבלו שום שלוח מכולל אחר יהי' מי שיהי' אשכנזי או ספרדי והשלוח אשר בא יבא למדינתינו בחזקה, כל מי שיש כח ועוז בידו להרחיקו הלאה מגבול מדינות מולדתינו, ברכת האביונים עליו תבא. ב' חנונו נא חנונו אחים יקרים רחמו נא על נפש אחיכם בני מדינתוכם הסובלים דחק ולחץ במדה מרובה. ובימי הרחמים והסליחות האלו זכרו נא את אחיכם מרחוק לפקדם בנדבת לבכם ובזכות מעשה הצדקה אל שדי יפקוד אתכם בכתיבה ויחדש עליכם השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה לששון ולשמחה לפרנסה וכלכלה וישלח לנו משיחו הנאמן ב"ב בי"ר.

כ"ד אחיכם הכותבים וחותמים בשם כל העדה ה"ק.

טובי ומנהלי כולל עסטערייך, אונגארן, מעהרן ובאהמען בעה"ק תב"ב.

נאם טובי' ארי' גאלדבערגער.

נאם משה נחום בהר"מ ז"ל וואללענשטיין."

(פאלגט דאס זיעגעל.)

ז. עהרווירדען, דער העררר אבערראבבינער פאן פרעססבורג, בעגלייטעט דיעזען אייפרוף מיט פאלגענדען צייליען:

בעזה"י

אחינו בני ישראל המעשים ונדיבי נדבות, שימו נא לבכם הטוב על כל הדברים הנאמרים באמת וצדק מהרבנים הגדולים מנהיגי ומנהלי כולל מדינתינו יצ"ו בארץ הקדושה אשר תורתם אומנתם ועיניהם תלויות לרחמי שמים ולשלוחא דרחמנא אחיהם שבגולה להחיותם בלחם צר ומים במשורה, ומעולם לא שלחו לגבול של כוללים אחרים לקבץ נדבות לבקש עזר וסעד מהם, ולעומת כן בדין הוא שגם שלוחים מכולל אחר לא ישיגו גבולם ובודאי אנשי מדינתנו ישמעו לבקשתם ונפשם בשאלתם שלא לקבל שום שליח הסובב והולך במדינתנו וכל איש במדינתינו אשר תשיג ידו וידבנו לבו לעשות צדקה וחסד עם בני ציון היקרים אל ימנע הטוב ההוא מאנשי כוללינו אשר שמענו וגדעים רובם ככולם צדיקים גמורים תלמידי חכמים גדולים ומגדילים בניהם על התורה ועבודה במצור ומצוק ושכרכם יהי' כפול מאת שוכן ציון וירושלים הכ"ד החותם בברכה דהזמן גרמא כתיבה וחתימה טובה שנה טובה ומתוקה ונזכה לראות בקרוב בטוב ירושלים.

פרעססבורג, עש"ק לסדר נצבים תרמ"ו לפ"ק.

הק' שמחה בונם בה"ג מהראשב"ם ז"ל.

פאלליעטאן.

סולטאן אונד קרעמער.

היסטארישער ראמאן אויס דער געשיכטע דער טירקייא.

(14-טע פארטזעטצונג.)

„דוא זאגסט עס. עס ווירד אבער בעססער זיין, ווענן דוא ניכט מעהר דאפאן שפריכסט. אללי דיעס האבען דיינע פינפטויזענד פיאסטער פעראורזאכט, דענן זיטדעם בין איך פאללינ צו גרונדע געריכטעט. מיט מיינעם פער-שטאנדע נעהט עס בערגאב, אונד ווענן קייפער צו מיר קאממען, געבע איך איהנען זאלכע אנטוואָרטען אויף איהרע פראגען, דאס זיא מיך אויסלאכען.— שפרעכען וויר ליעבער פאן דיר, הירקאן. זאג, האסט דוא בערייטס דיינע טאכטער געפונדען?"

יעטצט וואר'ס אן הירקאן צו זייפצען, אינדעם ער זאגטע:

„איך האבע זיא איבעראלל געזוכט אונד האבע זיא נירגענדס געפונדען."

„אויף וועלכע ווייזע האסט דוא איינענטליך דיין קינד פערלארען?"

„איינעס טאגעס אינטערנאהם זיא מיט מעהרערען גע-פאהרטינגען איינע פערגניגונגספאהרט מיט איינעם זעגעל-באאטע אויף דעם מארמאראמעער. די טאגע דער מוזיק אונד דעם געזאנגעס לאקקטען איינען טירקישען פיראטען (זעעראייבער) הערבייא אונד אינמיטטען איינעס פריעדליכען שטאאטעס ריכטע ער די יונגען מאדכען אונד פערשטאנד

שטאנד אונד דער פריערע אין וויען, דען אם 14. אקטא-בער נאפאלעאן אונד פראנץ מיטאיינאנדער שלאססען, צוואנגען די בראווען טיראלער, זיך דען פראנצאזען וויע-דער צו אונטערווערפען.

הארט האבע, די טיראלער ליטטען מאנגעל דאראן. מיט פיעלער מיהע קאננטע מאן איהן בעוועגען, נאך היזיע צו געהען; אבער אויך דארט ענטוויששטע ער באלד. שפאטער-הין הארטע איינמאל שפעקבאכער, אלס ער אין סט. יאהאנן זיך מיט שרייבען, בעשעפטיגטע, טראממעל אונד פפייפענ-שאלל. ער טראט אנס פענסטער. עס ווארען טיראלער-שיטצען. גלייך הינטער דער מוזיק זאה ער איינען בעוואפפ-נעטען קנאבען איינהערציעהען, זא דאסס ער האלב איינער-ליך זאגטע: „נון ווערדען די נעריכטע מיר באלד קינדער נאכשיקקען!" דא קאם דער קנאבע עהרערביעטיג אויף איהן צו אונד קיסטע איהם די האנד, אונד ער ערקאננטע זיינען זאהן אנדערל, דער פאן דער אלפ ענטלויפען וואר אונד זיך שאן זייט איינעם מאנאטע דען לאנדעספערטהיי-דיגערן צוגעזעללט האטטע. די שיטצען האטטען איהן, דא ער בארפוס צו איהנען געקאממען וואר, נאנץ וויא איהרעס גלייכען איינגעשטאפפירט, איהם אין גרויעס מאנטעלכען אנד איינען גרינען הוט, אויך איינען לייכטען שטוטצען (ביכסע) געגעבען. ער וואללטע דעם פאטער, ביז ער אלליין מיט איהם וואר, ניכט איינגעשטעהען, דאס ער הונגריג זייא, אבוואהל ער אין 24 שטונדען ניכטס געגעססען האטטע. פאן דיעזער צייט אן בליעב דער קליינע אין דער נאהע דעס פאטערס.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

זיא איינכנעהמען זא געשיקקט צו פערקייפען, דאס איך קיינע שפור פאן איהנען צו פינדען פערמאג אונד שאן אנגנעהמען מוסס, דאס זיא אין דאס סעראיל געשלעפפט ווארדען זינד."

„פאן דארט בעקאממסט דוא זיא זיכערליך ניכט מעהר הערויס."

הירקאן זייפצטע טיעף אויף אונד טרויריג זיינען קאפף שיטטעלנד, זאגטע ער:

„דוא מיינסט, איך ווערדע זיא ניעמאלס צוריקקבע-קאממען, ווענן זיא דארט איזט?"

„ווענן דיא יאנישארען, אדער דעבערדשיקס, אדער באסטאנדשיקס זיך ניכט איבערלעגען אונד דען סולטאן אבזעטצען."

„ווער וואגט'ס? יא, איך נור צו דענקען, אבר וללאה!" פראגטע הירקאן.

„איך ווירדע עס זיכערליך וואגען, ווענן זיך מיינע טאכטער מיינעם אונד איהרעם ווילליען ענטגעגען אים הארעם בעפאנדע. דיעס איזט איגדעססען ניכטס פיר דיך, הירקאן דוא האסט נאך קיין אנדערעס בלוט, אלס אבסענ-גינגרבלוט פערגאססען, זאפיעל קאנן איך דיר אינדעססען זאגען, ווענן איך זא רייך ווארע, וויא דוא עס ביסט, קאננ-טע איך מיינע טאכטער זעלבסט אויס דעם סעראיל האלען, דענן, איך פערזיכערע דיך, דער רייכטהום פערמאג מעהר, אלס די טאפפערקייט."

„איך ביטטע דיך, שפריך ניכט זא לויט, איינער דיי-נער נאכבארן קאננטע דיך הארען אונד שלאגט מיך דאנן צו באדען, אום מיר מיין געלד אבצונעהמען. איך פיהרע

אָקס ענדאבבינערן, די, געשטיצט אויף די אַנגאבען דער געגענפארטהייא אונד אָהנע אונז אויך נור אנצוהאָרען, דען שטאב איבער אונז געבראָכען האבען.

אונד דאָך געהען וויר דאַרויף איין, דאס דיא ענטשיידענדע פערזאָן אין דעם צו וואָהלענדען בית דין דען אונגארישען אָרטהאָדאָקסען ראבבינערן ענטנאָממען ווערדע.

דיא ביידען פּאַרטייען זאָללען זיך נעמליך יע צוויא דיינים*) וואָהלען פאָן וואָ אימטער אונד וועלכע אימטער זיא וואָללען, בעציגליך דעם חמש (פינפטען) אבער ווערדען וויר 10 אונגארישע אָרטהאָדאָקסענראבבינער נאָמינירען, דערען איינען דיא געגענפארטהייא נאָך גוטדינקען ערוואָהלען קאָנן. דעם אויסשפּרוכע דיעזעס בית דין ווערדען וויר אונז אין אַללען פּאָללען אונטערווערפען, אָב עס פיר אָדער געגען אונז ענטשיידען ווירד.

נון זאָלל אבער דיעזעס בית דין אויך איבער עטוואס צו ענטשיידען האבען, וואס יעדאָך ניכט דער פּאלל וואָרע, ווענן דאס וואונדערליכע אנזינען דער געגענפארטהייא צור אויספיהרונג קאָממען מאָכטע.

וויא? וויר זאָללען אין דען פינקטען, דיא דען איינענטליכען געגענשטאנד דעם שטרייטעס בילדען נאכגעבען; אונד דאנן פאָר איין בית דין הינטרעטען! — וואָצו? וואָריבער זאָלל איינענטליך דיעזעס בית דין דאנן ענטשיידען? דאָריבער, אָב דער פאָרשטעהער פאָם געמיינדעגעלדע 5 אָדער 10 גולדען איינגענמאָכטיג אויסגעבען דאַרף? אָדער דאריבער, אָב דיא געגעראלפערזאממלונג אים יאהרע 6 מאל אָדער נור 5 מאל איינבערופען ווערדען זאָלל? זינד דאס דענן ווירקליך זאָ וויכטיגע שטרייטפראגען, דאס עס זיך לאָהנט, זאָפּיעל לאָרם צו מאכען, איין פרעמדעס בית דין איינצובערופען אונד וואס פיר מיטטעל אָך אין בעוועגונג צו זעטצען? — וויר ערקלאָרען אונס דעם אויסשפּריכע איינעס בית דין צו אונטערווערפען, אין וועלכעם איינע, דיא קאנצלייא אונד דורכפיהרונגסקאממיסיאָן אנערקעננענדע פערזאָנליכקייט דאס הויפטגעוויכט האבען ווירד. אבער דיעזעס בית דין זאָלל איבער אללע שטרייטפראגען.

*) וויר זאגען יע צוויא אונד ניכט יע איינען, דא דיעס אים שלחן ערוך בעגרינדעט איזט. דאס ווירד איבריגענס האָפפענטליך דיא געגענפארטהייא אָהנע יעדע ווידערעדע אננעהמען, דא עס אויף דען אויסגאנג דער זאכע זעלבסט גלייכגילטיג איזט, אָב 5 אָדער 3 דיינים.

איבער דיא וויכטיגען וויא איבער דיא אונוויכטיגען צו ענטשיידען האבען. קיין ביליג דענקענדער מענש ווירד אונס דיעזעס פערלאנגען פעראָרגען, ניעמאנד ווירד דעסהאלב זאגען קאָננען, דאס וויר דען פריעדען ניכט עהרליך אונד אויפריכטיג ווינשען.

אונז אבער קאנן מאן עס ניכט פעראַרגען, ווענן וויר אן דען ערנסט דעס גוטען וויללענס דער געגענפארטהייא שטארק צווייפלען. זיא שיעבט עס אונז אין דיא שוהע, דאס וויר אונז אבטהיילען וואָללען, אונד דאָך האט זיא דיא ערסטען שריטטע צור טהיילונג געטהאן: וויר האבען אונז צ. ב. טראָטצדעם אונזערע שטאטוטען לאָנגסט בעשטאָטיגט זינד, נאָך ניכט אינקאָרפּאָרירט. דיא אנדערען האבען עס יא געטהאן, וויר האבען נאָך אימטער קיינען סעפּאראטען פאָרשטאנד געוואָהלט. דיא אנדערען האבען דיעס יא געטהאן.

וויא וועניג ערנסט אויך אין דעם הויפּטפּונקטע ליעגט, דעססען אננאהמע אונזערזייטס דיא אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע נאָך פאָר דעם צוזאממענטריטטע דעס בית דין פאָרדערט, דאס בעווייזט אם בעסטען פונקט 2 דער אויפגעשטעללטען בעדינגונגען.

דיא אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע פאָרדערט דא, וויר זאָללען אין דיא שטאטוטען דען פּאראגראפען אויפנעהמען, דאס איין מחלל שבת בפרהסיא קיין פאָרשטאנדסמיטגליעד ווערדען קאָננע. דיא גענגער וואָללען היעדורך פאָר דער וועלט אלס דיא גראָסען צדיקים ערשיינען, דיא דיא וואהרונג דער היילינגען רעליגיאָנסזאטצונגען פאָר אויגען האבען. וויא זיא דיעזע אבער אין ווירקליכקייט וואהרען, בעווייזט אם בעסטען דיא טהאטזאכע, דאס זיא גלייך ביי איהרער ערסטען פאָרשטאנדסוואהל איינינע מחללי שבת וימים טובים אונד אוכלי מאכלות אסורות אין דען פאָרשטאנד געוואָהלט האבען.

דאָך ניכט צאנקען וואָללען וויר היער, איך קיינע פאָרווירפע מאכען. מאָגע דיא געגנערישע פארטייא אונזערען וואהרהאפטיג אנגעהמבארען פאָרשלאג בעציגליך דער קאָמפּעטענץ דעם בית דין בעריקזיכטיגען, אונד דער פריעדען אין דער געמיינדע ווירד וויעדער הערגעשטעללט ווערדען. מאָגען נון דיא אָרטהאָדאָקסען בעווייזען, דאסס זיא דען פריעדען אויך ווירקליך וואָללען.

אין אללער האָכאכטונג

דיא פערטרעטונג דער מ.־סיגעטער ספרדים־געמיינדע.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (געמיינזאמע מיניסטערקאָנפערענצען.) פאָרגעסטערן פאנד אים פאלאסטע דעם מיניסטערפּראָזידענטען טיסא איינע פערטהאלבשטינדיגע געמיינזאמע מיניסטערקאָנפערענץ שטאטט, צו וועלכער דיא אָסטערייכישען מיניסטער אם פרייטאג אין בודאפּעסט אנגעקאָממען זינד. דען אויסשליעסליכען געגענשטאנד דער בעראטהונג בילדעטע דיא בעשטיממונג דער געמיינזאמען איינגאהמען אונד אויסגאבען אָסטערייך-אונגארנס פיר דאס קאָממענדע יאהר 1887. — געסטערן וואורדען דיא קאָנפערענצען פאָרטגעזעטצט, אונד ווירד דערען שלוסס אין וויען, אונטער פאָרזיטץ דר. מאיעסטאָט שטאטטפינדען.

* (אבדאנקונג דעם קאָממוניקאציאָנסמיניסטערס.) ז. מאיעסטאָט דער קאיזער-קאָניג האט דיא אבדאנקונג דעם קאָממוניקאציאָנסמיניסטערס באראָן גאבריעל קעמעני גענעהמיגט, אונד דען מיניסטער באראָן בעלא אָרצי פּראָוויזאָריש מיט דער לייטונג דעם קאָממוניקאציאָנסמיניסטעריאומס בעטרויט. באראָן קעמעני האט זיינע אבדאנקונג מיט „ערשיטטערטער געזונדהייט“ בעגרינדעט אונד וויעדערהאָלט ערקלאָרט, ניכט וויטער אים אמטע בלייבען צו קאָננען.

* (דער ראָטהשילד דער טירקיא.) פאָר איינינען טאגען איזט אין קאָנסטאנטינאָפּעל הערר איזאק רוססאָ אים אלטער פאָן 80 יאהרען געשטאָרבען. אין דער טירקייא נאננטע מאן העררן רוססאָ דען צווייטען ראָטהשילד. אין דער טהאט האט ער איין גראָסעס פערמאָגען אין בעוועגליכען אונד אונבעוועגליכען גיטערן הינטערלאססען. ביי זיינעם לייכענבעגאָנגניססע וואַרען דיא מייסטען טירקישען בעהאָרדען פערטרעטען, אויך דיא קאָנזולן פאָן אָסטערייך-אונגארן, שפּאניען, פּערזיען, נאָרדאמעריקא או. ז. וו. וואַרען ערשיענען. דיא גאנצע יידישע געמיינדע פאָלגטע דעם לייכענוואגען. דער ראבבינער אונד 2 דירעקטאָרען דער פאָן דער „אלליאנס איזראעליט“ געגרינדעטען קאָנסטאנטינאָפּעלער שולע היעלטען ערגרייפענדע גראברעדען. דער פערבליכענע האט איינע צאהלרייכע פאמיליע אונד בעדייטענדע בעטראָגע פיר וואָהלטהאָטיגקייטסצוועקע הינטערלאססען.

* (דיא כאָלערא.) דער שטאנד דער כאָלערא איזט זייט פרייטאג ציעמליך דער גלייכע. נור דיא טאָדעספאָללע האבען זיך אים איין וועניגעם פערמינדערט. פאָן פרייטאג מיטטאגס ביז זאמסטאג מיטטאגס זינד 51 נייע ערקראנקונגען אונד 18 טאָדעספאָללע, פאָן זאמסטאג מיטטאגס ביז געסטערן מיטטאגס 54 ערקראנקונגען אונד 16 טאָדעספאָללע צור אמטליכען אנצייגע געלאנגט. ביז צום 26. ד. זינד צוזאממען 400 ערקראנקונגען אונד 127 טאָדעספאָללע אויסגעוויעזען וואָרדען. (זיעהע נייעסטעס.

געשיכטע דער נייערען צייט.

(28-טע פאָרטזעטצונג.)

שפּאָטערהין וואורדע דער קירכענשטאאט, זאָ וויא עס שאָן פֿמיט העטרוריען געשעהען וואר, מיט פראנקרייך פעראייניגט אונד דאס צור צווייטען הויפּטשטאדט דעס רייכעס, וועלכעס נון פאָן דער האָללאנדישען גרענצע ביז אן דיא נעאפּאָליטאנישע רייכע, ערקלאָרט.

X.

קריעג אָסטרייכס געגען פראנקרייך, 1809. פערנערע שריטטע נאפּאָלעאָנס צור אלליינהערשאפט פאָן אייראָפּא.

רוסלאנד אונד ענגלאנד אלליין אויסגענאָממען, וואַרען אללע איבריגען אייראָפּאאישען מאָכטע בערייטס אונטערוואָרפען. אָסטרייך האטטע צו טהון געהאבט, נאָך אונד נאָך דיא גראָסען פערלוסטע אים לעצטען קריעגע וויעדער הערצושטעללען. ענדליך גלויבטע עס שטארק גענוג צו זיין, נאָך איינען, דען פיערטען, קאמפּף צו וואגען, אָבגלייך עס דיעסמאל אלליין שטאנד, נאפּאָלעאָן דאגעגען דיא קראָפטע איטאליענס, פראנקרייכס אונד דעס רהיינבונדעס צו געבאָטע שטאנדען. דער קריעג בעגאנן אים אפּריל 1809 אונד פערשפראך אנפאָנגליך איינען גוטען אויסגאנג. דער ערצהערצאָג קארל האטטע דיעסמאל דען אָבערבעפעהל, דראנג אין באיערן איין אונד שטיעס ביי עקמיהל (22. אפּריל) אויף נאפּאָלעאָן. קארל וואורדע — געשלאגען אונד מוסטע ביי רעגענסבורג איבער דיא דאָנויא ציעהען. יעטצט איילטען דיא פראנצאָזען אויף דעם קירצעסטען וועגע, אויף דעם רעכטען דאָנויאופער, אויף וויען לאָז, וואָהרענד קארל אויף דעם לינקען איינען גראָסען אומוועג צו מאכען האטטע, ווענן ער דיא שטאדט רעטטען וואָללטע. נאטירליך קאם נאפּאָלעאָן עטוואס פריהער אן אונד וויען מוסטע זיך ערגעבען.

יעטצט ערליעס ער, וויא 1806 אן דיא פּאָלען, איינען אויפרוף אן דיא אונגארן, זיך לאָזצורייסען פאָן קאיזער פראנץ אונד איינען איינענען קאָניג צו וואָהלען. אבער דיא גראָסהערציגע נאציאָן בעאנטוואָרטעטע דען אונעדלען אנטראג דאדורך, דאס זיא זיך קראָפטיג ריסטעטע, איהרעם קאיזער פראנץ בייצושטעהען. נאפּאָלעאָן זעטצטע נון איבער דיא דאָנויא אונד ליעפערטע דעם ערצהערצאָג קארל ביי אספערן, וויען געגענאיבער, איינע צווייטע בלוטיגע שלאכט, אם 21. אונד 22. מאי. נאפּאָלעאָן פערלאָר זיא אונד האטטע ביינאהע זיין גאנצעס העער איינגעביסט; דענן קארל האטטע דאס פּלאָטצליך אנגעשוואָללענע דאָנויוואססער בענוטצט, אונד גראָסע באלקען הינייגווערפען לאססען, וועלכע דיא שיפּפבריקקע דער פראנצאָזען צערטרימטערטען. אונד זאָ וואורדע איהנען דער ריקקוועג אבגעשניטטען. מיט מיהע שטעללטען זיא ענדליך, אלס זיא שאָן פאָן דען אָסטרייכערן ביז אן דאס דאָנויאופער געדראָנגט וואָרדען וואַרען, דיא בריקקע וויעדער הער אונד צאָגען איליגסט נאָך וויען צוריקק.

נאפּאָלעאָן גינג זעכס וואָכען דאראויף וויעדער אויף דאס לינקע דאָנויאופער אונד ערנייערטע אם 5. אונד 6. יולי דען אנגריפף, דיעסמאל מיט זיינער גאנצען מאכט. דיא שלאכט וואר אויף דעם מארכפעלדע ניכט וויט פאָן אספערן, ביי דייטש-וואגראם.

נאָך העלדענמיטהיגעם קאמפּפע וואורדען דיא אָסטרייכער בעזיעגט אונד דאדורך דער קריעג ענטשיעדען, אָבגלייך זיא אין איטאליען מיט גליקק געגען דען וויצעקאָניג איגען געקאָמפּפט האטטען. דאגעגען האטטע זיך פיר דאס הויז אָסטרייך דאס פאָלק דער טיראָלער ערהאָבען. אן איהרער שפּיטצע שטאנדען אנדרעאס האָפער, איין גאסטווירטה, שפּעקבאכער, דער קאפּוצינער האספּינגער אונד אנדערע, אונד דא דיא טיראָלער גוטע שיטצען זינד אונד אללע שטיינע קאננטען, זאָ וואַרען זיא דען באיערן אונד פראנצאָזען געפאָהרליכע פיינדע.*) אבער איין וואפּפענשטיללשטאנד

*) וועלך איין שאָנער גייסט דער טאפּפערקייט יונג אונד אלט דאמאלס אין טיראָל בעזעעלטע, פיר איהרען קאיזער צו שטרייטען, צייגט אויך פאָלגענדער צוג: אלס שפּעקבאכער איינסט צום טרעפּפען אויסגעצאָגען וואר, פאנד זיך וואהרענד דעם ערסטען האנדגעמענגעס אנדרעל, זיין צעהניאהריגער זאָהן, אונבעוואפּפנעט ביי איהם איין אונד ליעס זיך ניכט אבווייזען. דעם געפעכטע בייצוואָהנען. אלס איין שטורם אויף איינע בריקקע געמאכט ווערדען זאָללטע, וואורדע דעם פאטער פיר דען קליינען באנגע, אונד דא דיא ערמאהנונגען, צוריקקצוגעהען, ניכטס האלפען, זאָ מוסטע ער איהן שלאגען. דער קנאבע גינג אבער נור זאָ וויט צוריקק, ביז איהן דער פאטער ניכט מעהר זעהען קאָננטע, היעלט זיך הינטער דען שיטצען אם וואלדראנדע אונד שנייט מיט זיינעם מעססער דיא קוגעלן אויס, דיא אין דען באָרען פּיהרען אונד דיא ער אם אויפוויינבעלן דעם שטייבעס ערקאננטע. אם אנדערן מאָרגען אין גראָסטער פריהע קאם ער צום פאטער מיט זיינעם שאטצע אונד איבערגאב איהם זיין היטכען פאָלל קוגעלן, וויל ער גע-